

Kebimbangan Berkomunikasi Dengan Pasangan Dan Kepuasan Perkahwinan Dalam Kalangan Individu Melayu yang Berkahwin di Lembah Klang, Malaysia

(*Communication Apprehension with Spouse and Marital Satisfaction Among Married Urban Malay Individuals in Klang Valley, Malaysia*)

Suzana Mohd Hoesni*¹

Jamiah Manap ¹

Siti Marziah Zakaria ¹

¹*Pusat Kajian Psikologi dan Kesejahteraan Manusia
Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan, Universiti Kebangsaan Malaysia
43600 Bangi, Selangor*

*Corresponding e-mail: [smh@ukm.edu.my]

Communication within marriage has been reported as one of the most important factors that contribute to marital satisfaction. However, not many studies have investigated the psychological dynamics of communication among married individuals. Thus, the aim of this study is to identify the relationship between spouse communication apprehension and marital satisfaction. This study is partly from a larger study that investigates psychological aspects of marital satisfaction. A number of 578 Malay married respondents (male=256, female=322) from Lembah Klang volunteered to participate in this study. Questionnaires consisted of questions relating to background information of respondents, spouse communication apprehension and marital satisfaction was distributed to the respondents. Completed questionnaires were collected for analysis. Overall, Pearson Correlation analysis results show that there were a significant negative relationship ($r = -.485^{**}$, $k < 0.01$) between spouse communication apprehension and marital satisfaction. This study indicates that communication apprehension that happens with spouse is an important factor and needed attention should be taken when studying psychological aspects among married individuals. Findings pose implication to researchers and helping professionals such as counselors, therapists and social workers working with married individuals and couples.

Keywords: communication apprehension, spouse, marital satisfaction, urban, Malays

Komunikasi merupakan salah satu perkara yang penting dalam sesebuah perkahwinan (Habibi, Vakili, Fadaei, Ansarinejad, Pooravari, & Salehi, 2018; Lavener, Karney, & Bradbury, 2016). Banyak kajian lepas yang meneroka dan mengenalpasti hubungan di antara komunikasi dengan kepuasan perkahwinan.

Kajian tentang peramal kepuasan perkahwinan mendapat komunikasi

merupakan faktor yang terpenting dalam menyumbang kepada kepuasan perkahwinan (Holman, 2001). Strategi komunikasi yang spesifik dalam perkahwinan telah dikaji dan didapati bahawa komunikasi yang mempunyai ciri mengkritik, defensif, penuh kebencian dan menghalang (stonewalling) berhubungan secara negatif dengan kepuasan perkahwinan (Gottman, 1994).

Ciri-ciri tersebut merupakan antara sebab utama yang dilaporkan sebab perceraian berlaku (Gottman & Levenson, 1992). Satu kajian berskala besar yang telah dijalankan di Australia dengan nama *Australia Divorce Transition Project* juga mendapati bahawa komunikasi merupakan antara faktor yang menyebabkan berlakunya perceraian (Wolcott & Hughes, 1999). Ini disokong pula oleh satu kajian oleh Markman et al. (2010) yang mendapati bahawa pasangan yang mempunyai komunikasi negatif sebelum berkahwin seperti penggunaan emosi negatif, penafian, dominan, konflik, pengunduran dan penilaian negative berkait rapat dengan perceraian yang berlaku dalam tempoh lima tahun pertama perkahwinan. Kajian ini juga disokong oleh Lederman et al. (2010). Para pengkaji mendapati bahawa komunikasi merupakan antara faktor yang menekan dalam perkahwinan dan secara tidak langsung mempengaruhi kepuasan perkahwinan. Kajian ini juga mendapati bahawa keupayaan bagi individu yang berkahwin untuk berhubungan dan berkomunikasi dengan baik bersama pasangannya sewaktu kewujudan konflik juga berkaitan dengan kepuasan perkahwinan yang meningkat.

Selain itu, kajian oleh para pengkaji dalam bidang perkahwinan dan perhubungan rapat mendapati bahawa kewujudan komunikasi yang baik dalam sesebuah perkahwinan secara tidak langsung membawa kepada kepuasan perkahwinan dan juga kesejahteraan kehidupan individu. Didapati bahawa penderaan terhadap pasangan (Karney & Bradbury, 1995) dan penurunan hormon stres (Kiecolt-Glaser, Bane, Glaser, R., Malarkey, 2003; Kiecolt-Glaser, Newton, Cacioppo, MacCallum, Glaser & Malarke, 1996; dan Kiecolt-Glaser, & Newton, 2001). juga berlaku dalam perkahwinan di mana individu kompeten dalam berkomunikasi dengan pasangannya

apabila wujud konflik dalam perkahwinan. Kajian oleh Litzinger dan Gordon (2005) juga mendapati kepuasan hubungan seksual dengan pasangan berkahwin akan meningkat apabila pasangan mempunyai ciri-ciri komunikasi yang baik dalam sesebuah perkahwinan.

Maka, objektif kajian bagi penyelidikan ini adalah:-

1. Untuk mengkaji aspek deskriptif iaitu latar belakang, kebimbangan berkomunikasi dalam perkahwinan dan kepuasan perkahwinan dalam kalangan individu Melayu bandar yang berkahwin di Lembah Klang, Malaysia.
2. Untuk mengenalpasti hubungan di antara kebimbangan perkahwinan dan kepuasan perkahwinan dalam kalangan individu Melayu bandar yang berkahwin di Lembah Klang, Malaysia.

Metod

Kajian ini menggunakan reka bentuk survei dengan menggunakan soal selidik bagi mencapai objektif kajian ini.

Lokasi

Lokasi kajian ini telah dijalankan di sekitar kawasan yang diiktiraf sebagai bandar seperti yang dicadangkan oleh Kawasan Ekonomi Utama Negara Kuala Lumpur/Lembah Klang (laporan PEMANDU Jabatan Perdana Menteri Malaysia, 2014). Kawasan tersebut meliputi 10 daerah iaitu Kuala Lumpur, Putrajaya, Shah Alam, Petaling Jaya, Klang, Kajang, Subang Jaya, Selayang, Ampang Jaya dan Sepang.

Pensampelan dan Prosidur

Pensampelan rawak mudah telah dijalankan untuk kajian ini. Pertamanya, penyelidik telah mendapatkan senarai 10 kawasan tersebut. Kemudian, pengkaji telah membuat cabutan undian sebanyak lima kali bagi menentukan lima kawasan sahaja untuk kajian ini. Daripada lima kawasan tersebut, hanya responden yang memenuhi syarat inklusif sahaja iaitu Melayu, berkahwin, tinggal sekediaman dan sukarela untuk mengisi serta melengkapkan soal selidik diambil menjadi responden. Soal selidik yang telah dilengkapkan dikumpulkan untuk dianalisis.

Soal Selidik

Soal selidik dalam kajian ini mempunyai tiga bahagian utama. Bahagian-bahagian tersebut adalah seperti berikut:-

Latar Belakang

Bahagian ini mempunyai soalan-soalan yang berkaitan latar belakang responden. Soalan dalam bahagian ini merangkumi soalan berkaitan dengan jantina, umur, tahap pendidikan, pendapatan, tempoh berkahwin, bilangan anak, umur anak sulung dan umur anak bongsu.

Kebimbangan Berkomunikasi Dengan Pasangan (Personal Report of Spouse Communication Apprehension - PRSCA)

Alat ukuran PRSCA dibina oleh Powers dan Hutchinson (1979). Semua item telah diambil dari McCroskey (1970) yang telah mengenalpasti corak komunikasi oleh pasangan yang berkahwin. Alat ujian ini digunakan untuk mengukur kebimbangan responden terhadap komunikasi dengan pasangan. Skala ini mengandungi 30 item keseluruhannya iaitu 15 item negatif dan 15 item positif. Respon bagi setiap item disediakan skala 5 Likert iaitu 1-“sangat tidak bersetuju” hingga 5-“sangat bersetuju”. Sebelum item-item tersebut

dijumlahkan skornya, setiap item negatif akan dijalankan *recode* sebelum jumlah skor diperolehi. Kebolehpercayaan bagi soal selidik komunikasi dengan 30 item secara keseluruhannya menunjukkan nilai kebolehpercayaan yang tinggi, iaitu 0.78.

Kepuasan Perkahwinan (ENRICH)

Kepuasan perkahwinan telah diukur dengan menggunakan alat ujian ENRICH yang dibina oleh Fowers dan Olson (1993). Item dalam alat ukuran ini mengukur aspek kepuasan perkahwinan daripada perspektif personaliti dan tabiat pasangan, cara mengendalikan tanggungjawab dalam keluarga, komunikasi, membuat keputusan dan penyelesaian masalah, kewangan, menghabiskan waktu bersama, luahan kemesraan dan seksual, keibubapaan, hubungan dengan ibu bapa, keluarga mertua dan sahabat-handai serta menjalankan praktis dan nilai hidup beragama. Respon bagi setiap item disediakan skala 5 Likert iaitu 1-“sangat tidak bersetuju” hingga 5-“sangat bersetuju”. Sebelum item-item tersebut dijumlahkan skornya, setiap item negatif akan di *recode* sebelum jumlah skor diperolehi. Pengkaji telah menggunakan cara analisis yang telah dicadangkan oleh Fowers dan Olson (1993).

Berdasarkan 15 soalan kepuasan perkahwinan ENRICH (15 item) yang asal, pengkaji telah mengadaptasi soalan asal bagi memenuhi objektif kajian. Ini adalah kerana terdapat item-item yang bersifat *double barrel* iaitu soalan yang mengandungi lebih daripada dua aspek untuk diukur dalam satu soalan. Item *double barrel* yang dikenalpasti oleh penyelidik adalah 2, 5, 7, 8, 10, 11, 14 dan 15 dari skala kepuasan perkahwinan dan item 4 daripada skala herotan ideal. Kesemua item *double barrel* yang telah dikenalpasti telah dipecahkan kepada aspek tunggal.

Sebagai contohnya, item asal yang double barrel iaitu "Saya tidak berpuas hati dengan personaliti dan perangai pasangan saya" telah dipecahkan kepada "Saya tidak berpuas hati dengan personaliti pasangan saya" dan "Saya tidak berpuas hati dengan perangai pasangan saya". Perkara yang diubah daripada soalan selidik asal adalah memecahkan item yang bersifat "double barrel" iaitu soalan yang mengandungi lebih daripada dua aspek untuk diukur dalam satu soalan. Secara keseluruhannya, item ENRICH yang telah diubahsuai daripada skala ENRICH asal terdiri daripada 25 item.

Kebolehpercayaan bagi soal selidik ENRICH dengan 25 item secara keseluruhannya menunjukkan nilai kebolehpercayaan yang tinggi, iaitu 0.85. Pekali alfa Cronbach bagi subskala kepuasan perkahwinan dan herotan ideal juga tinggi, masing-masing dengan nilai 0.89 dan 0.70.

Analisis Data

Maklumat yang terkumpul telah dianalisis menggunakan statistik deskriptif dan statistik inferensi. Statistik deskriptif seperti kekerapan, peratus, min dan sisihan piawai telah digunakan bagi memperihalkan latar belakang responden yang terlibat dalam kajian ini. Statistik inferensi iaitu analisis Korelasi Pearson telah digunakan untuk menganalisis perkaitan di antara kebimbangan berkomunikasi dengan pasangan dalam perkahwinan dan kepuasan perkahwinan.

Hasil Kajian

Hasil kajian dibahagikan kepada dua aspek yang utama iaitu hasil kajian dari analisis statistik deskriptif dan statistik inferensi.

Analisis statistik deskriptif

Hasil kajian daripada analisis deskriptif

memperihalkan responden yang terlibat dalam kajian ini daripada aspek latar belakang seperti dalam Jadual 1. Seramai 578 individu Melayu (lelaki=44.3%, perempuan=55.7%) yang berkahwin di kawasan Lembah Klang telah secara sukarela mengambil bahagian dalam kajian ini. Responden berumur di antara 20 sehingga 68 tahun dengan min 36.81 tahun dan sisihan piawai 9.35. Paling ramai responden yang terlibat dalam kajian ini mempunyai kelulusan SPM (34.1%). Ini diikuti pula dengan responden berkelulusan tertinggi STPM/Diploma (32.0%) dan Sarjana Muda (23.5%). Julat pendapatan responden adalah di antara RM150 sehingga RM15,500 dengan min RM3,013.79 dan sisihan piawai RM2,016.93.

Tempoh perkahwinan bagi responden berjulat antara 0.083 tahun (1 bulan) sehingga 39 tahun (468 bulan) dengan min 133.91 dan sisihan piawai 115.783. Bilangan anak responden berjulat antara tiada anak sehingga 11 orang anak. Min bagi kebimbangan berkomunikasi dengan pasangan dalam perkahwinan adalah $M=34.90$ dan sisihan piawai=6.34.

Selain itu, min bagi kepuasan perkahwinan adalah $M=76.89$ dan sisihan piawai S.P.= 9.91. Skor terendah untuk kebimbangan berkomunikasi dengan pasangan adalah memulakan perbualan yang mesra dengan pasangan ($M=1.88$; S.P.=0.69) dan memulakan perbualan yang mendalam dengan pasangan ($M=1.94$, S.P.=0.72). Skor tertinggi untuk kebimbangan berkomunikasi dengan pasangan adalah menyelesaikan masalah sendiri berbanding berbincang dengan pasangan ($M=3.08$; S.P.= 0.92), menahan apa yang ingin diucapkan walaupun dalam perbualan santai ($M=3.01$; S.P.=1.03) dan teragak-agak memulakan perbualan yang panjang terhadap apa yang berlaku

dalam hidup dengan pasangan ($M=3.04$; $S.P.=1.131$).

Walau bagaimanapun, bagi kepuasan perkahwinan, didapati bahawa terdapat tiga skor min yang tertinggi dalam kepuasan perkahwinan iaitu tentang hubungan dengan ibu bapa ($M=4.43$, $S.P=0.79$). Ini diikuti pula dengan keluarga mentua ($M=4.31$, $S.P=0.84$) dan seterusnya mengamalkan

kepercayaan agama ($M=4.21$, $S.P=0.87$). Selain itu, tiga skor purata terendah berkaitan dengan kepuasan perkahwinan adalah termasuk keadaan kewangan ($M=3.60$, $S.P= 1.00$), diikuti dengan cara membuat keputusan dengan kewangan ($M=3.78$, $S.P=0.89$) dan seterusnya cara menyusun aktiviti semasa waktu lapang ($M=3.88$, $S.P=0.81$)

Jadual 1.0: Jadual Latarbelakang Responden

Pembolehubah	N	%	Min	S.P.	Min	Mak
Jantina						
Lelaki	256	44.3%				
Perempuan	322	55.7%				
Umur			36.81 tahun	9.35 tahun	20 tahun	68 tahun
Tahap Pendidikan						
Sekolah Rendah	6	1.0				
SRP/ PMR	16	2.8				
SPM	197	34.1				
STPM/Diploma	185	32.0				
Sarjana Muda	136	23.5				
Sarjana	32	5.5				
PhD	6	1.0				
Pendapatan			RM3,013.79	RM2,016.93	RM150	RM15,500.00
Tempoh Berkahwin			133.91 bulan (11.16 tahun)	115.78 bulan (9.65 tahun)	1 bulan	468 bulan (39 tahun)
Bilangan anak					0 orang	11 orang
Umur anak sulung			9.66 tahun	9.67 tahun	0	37 tahun
Umur anak bongsu			4.73 tahun	6.79 tahun	0	31 tahun

Walau bagaimanapun, bagi kepuasan perkahwinan, didapati bahawa terdapat tiga skor min yang tertinggi dalam kepuasan perkahwinan iaitu tentang hubungan dengan ibu bapa ($M=4.43$,

$S.P=0.79$). Ini diikuti pula dengan keluarga mentua ($M=4.31$, $S.P=0.84$) dan seterusnya mengamalkan kepercayaan agama ($M=4.21$, $S.P=0.87$).

Jadual 2.0: Skor min tertinggi bagi item Kepuasan Perkahwinan (ENRICH)

Item	Min	S.P.
Saya tidak berpuas hati dalam hubungan dengan ibu bapa saya	4.43	0.79

Saya tidak berpuas hati dalam hubungan dengan keluarga mentua	4.31	0.84
Saya sangat berpuas hati dengan cara kami mengamalkan kepercayaan agama kami	4.21	0.87

Selain itu, tiga skor purata terendah berkaitan dengan kepuasan perkahwinan adalah termasuk keadaan kewangan ($M=3.60$, $S.P.= 1.00$), diikuti dengan cara membuat keputusan dengan kewangan

($M=3.78$, $S.P=0.89$) dan seterusnya cara menyusun aktiviti semasa waktu lapang ($M=3.88$, $S.P=0.81$).

Jadual 3.0: Skor min terendah bagi item Kepuasan Perkahwinan (ENRICH)

Item	Min	S.P.
Saya tidak gembira dengan keadaan keadaan kewangan kami	3.60	1.00
Saya tidak gembira dengan keadaan cara kami membuat keputusan dengan kewangan	3.78	0.89
Saya sangat gembira dengan cara kami menyusun aktiviti semasa waktu lapang	3.88	0.81

Jadual 4.0 membentangkan skor terendah untuk kebimbangan berkomunikasi dengan pasangan adalah berasa selesa memulakan perbualan yang mendalam dengan pasangan ($M=1.94$), memulakan perbualan

yang mesra dengan pasangan ($M=1.99$) dan tidak sabar untuk bersempang santai dengan pasangan saya ($M=2.03$).

Jadual 4.0: Skor min terendah bagi item Kebimbangan Komunikasi Dengan Pasangan (Personal Report of Spouse Communication Apprehension -PRSCA)

Item	Min	S.P.
Saya berasa selesa memulakan perbualan yang mendalam dengan pasangan	1.94	.72
Saya berasa selesa memulakan perbualan yang mesra dengan pasangan	1.99	.69
Saya tidak sabar untuk bersempang santai dengan pasangan saya	2.03	.73

Jadual 5.0 menunjukkan skor tertinggi untuk kebimbangan berkomunikasi dengan pasangan adalah menyelesaikan masalah sendiri berbanding berbincang dengan pasangan ($M==3.08$), teragak-agak

memulakan perbualan yang panjang terhadap apa yang berlaku dalam hid up Dungan pa'anga ($M=3.04$) Dan Manahan apa yang ingin diucapkan walaupun dalam perbualan santai ($M=3.01$)

Jadual 5.0: Skor min tertinggi bagi item Kebimbangan Komunikasi Dengan Pasangan (Personal Report of Spouse Communication Apprehension -PRSCA)

Item	Min	S.P.
Biasanya saya cuba untuk menyelesaikan masalah sendiri berbanding	3.08	.92

---

berbincang dengan pasangan

Saya teragak-agak memulakan perbualan yang panjang terhadap apa yang berlaku dalam hidup dengan pasangan	3.04	1.13
--	------	------

Walaupun dalam perbualan santai, saya berasa perlu menahan apa yang ingin ucapkan.	3.01	1.02
--	------	------

Analisis statistik inferensi

Hasil analisis Korelasi Pearson telah digunakan untuk mengenalpasti perkaitan di antara kebimbangan berkomunikasi dengan pasangan dalam perkahwinan dan kepuasan perkahwinan. Hasil kajian mendapati bahawa terdapat hubungan negatif sederhana yang

signifikan antara kebimbangan berkomunikasi dengan pasangan dengan kepuasan perkahwinan ($r=-0.50^{**}$, $k<0.01$). Hasil kajian ini menunjukkan bahawa semakin tinggi kebimbangan berkomunikasi dengan pasangan dalam perkahwinan, semakin rendah kepuasan perkahwinan. Begitu juga sebaliknya.

Jadual 4 Kebimbangan Berkomunikasi Dalam Perkahwinan Dan Kepuasan Perkahwinan Dalam Kalangan Individu Melayu yang Berkahwin

Kebimbangan Berkomunikasi Dalam Perkahwinan	Kepuasan Perkahwinan
Pekali korelasi (k)	- 0.50**
Aras signifikan (r)	0.00

Nota**Aras signifikan ialah 0.01 (2-tailed).

Perbincangan

Secara keseluruhan, kajian mendapati bahawa aspek kebimbangan berkomunikasi dengan pasangan adalah penting kerana ia berkait dengan kepuasan perkahwinan seseorang individu. Didapati bahawa apabila seseorang individu semakin bimbang sewaktu berkomunikasi dengan pasangannya (suami/isteri), maka semakin kurang kepuasan perkahwinan individu tersebut.

Hasil kajian juga mendapati bahawa terdapat enam aspek utama kebimbangan berkomunikasi dengan pasangan adalah apabila individu 1) sanggup menyelesaikan masalah sendiri daripada berbincang dengan pasangan 2) teragak-agak memulakan perbualan yang panjang tentang apa yang berlaku dalam kehidupan 3) menahan apa yang ingin yang diucapkan walaupun dalam keadaan santai

4) kurang selesa memulakan perbualan yang mendalam dengan pasangan 5) sukar memulakan perbualan yang mesra dengan pasangan dan 6) kurang cenderung memulakan perbualan santai dengan pasangan. Keenam-enam aspek tersebut menunjukkan ciri-ciri komunikasi yang tidak bebas dan tidak terbuka serta sentiasa berhati-hati apabila berkomunikasi dengan pasangannya. Dapatkan ini selari dengan kajian lepas di mana kebimbangan berkomunikasi mempunyai perkaitan negatif dengan kesejahteraan psikologikal seseorang individu termasuk kepuasan perkahwinan. Semakin tinggi kebimbangan berkomunikasi, maka semakin rendah kepuasan perkahwinan. Sebagai contoh, kajian yang pernah dijalankan sebelum ini mengkaji hubungkait kebimbangan berkomunikasi dengan kepuasan perkahwinan (Gottman, 1994), kualiti perkahwinan (Bankole, 2019) dan belas kasihan (Salazar, 2016).

Selain itu, dapatan menunjukkan bahawa hubungan dengan ibu bapa, mertua dan kepercayaan merupakan aspek yang penting dalam kepuasan perkahwinan. Dapatan kajian ini selari dengan kajian lepas yang dijalankan oleh Aman, Abbas, Nurunnabi dan Bano (2019) dan Wade dan Wiloso (2016), Raina dan Maity (2018).

Terdapat dua implikasi utama kajian ini iaitu implikasi terhadap bidang ilmu psikologi yang memfokuskan kepada perhubungan rapat dan interpersonal seperti perkahwinan. Implikasi yang kedua ialah implikasi terhadap bidang praktikal seperti profesion menolong seperti kaunselor, pekerja sosial dan ahli terapis yang membantu meningkatkan kesejahteraan individu dan pasangan yang berkahwin.

Pengkaji juga mencadangkan kajian pada masa akan datang untuk memfokuskan aspek proses kognitif yang berlaku dalam mengkaji kebimbangan berkomunikasi dengan pasangan. Skala kepuasan perkahwinan ENRICH-25 item yang telah diadaptasi oleh pengkaji dalam kajian ini juga perlu digunakan dalam kajian pada masa akan datang apabila mengkaji kepuasan perkahwinan. Selain itu, kaedah kajian juga boleh dijalankan secara kualitatif untuk meneroka pengalaman sebenar individu yang berkahwin mengalami kebimbangan dalam berkomunikasi dengan pasangan.

Secara keseluruhan, kajian kebimbangan berkomunikasi dengan pasangan dalam sesebuah perkahwinan adalah wajar untuk dijalankan pada masa akan datang. Ini adalah kerana ia mempunyai sumbangan yang penting bukan sahaja dalam bidang ilmu psikologi tetapi juga kritikal dalam membantu meningkat kesejahteraan psikologikal individu yang berkahwin dan secara tidak langsung membantu

memakmurkan keluarga dalam masyarakat di Malaysia.

Penghargaan

Sekalung penghargaan buat pihak Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) dalam menyediakan bantuan dana jenis Fundamental Research Grant Scheme (FRGS) bagi menjayakan kajian ini FRGS/2/2014/SS02/UKM/02/1 dan mereka yang terlibat secara langsung atau tidak langsung dalam membantu menyempurnakan kajian ini.

Rujukan

- Aman, J., Abbas, J., Nurunnabi, M., & Bano, S. (2019). The Relationship of Religiosity and Marital Satisfaction: The Role of Religious Commitment and Practices on Marital Satisfaction Among Pakistani Respondents. *Behavioral Sciences*, 9(3), 30.
- Bankole, E. (2019). Communication Apprehension, Age, and Education as Predictors of Marital Conflict Among Couples in Ado-Ekiti, Ekiti State, Nigeria. *Nigerian Journal of Social Psychology*, 2(1). Retrieved from <https://nigerianjsp.com/index.php/NJSP/article/view/19>
- Fowers, B. J., & Olson, D. H (1993). Enrich marital inventory : A discriminant validitas and cross validity assesment. *Journal of Marital and Family Therapy*, 15(1), 65-79.
- Gottman, J. M. (1993). A theory of marital dissolution and stability. *Journal of Family Psychology*, 7(1), 57.
- Gottman, J. M., & Levenson, R. W. (1992). Marital processes

- predictive of later dissolution: Behavior, physiology, and health. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63: 221–233.
- Gottman, J. M. & Silver, N. (1999). *The Seven Principles for Making Marriages Work*. New York: Crown Publishers.
- Habibi, M., Vakili, Y., Fadaei, Z., Ansarinejad, F., Pooravari, M., & Salehi, S. (2018). Love styles, criteria of pre and post marriage and communication styles in couples. *Journal Research Health*. 8 (4), 346-355.
- Holman, T. B. (Ed.). (2001). *Premarital prediction of marital quality or breakup: Research, theory, and practice*. New York: Kluwer Academic/Plenum
- Kiecolt-Glaser, J.K., Bane, C., Glaser, R., Malarkey, W.B. (2003). 176-188. Love, marriage, and divorce: Newlyweds' stress hormones foreshadow relationship changes. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 71(1), 176-188.
- Kiecolt-Glaser, J. K., Newton, T., Cacioppo, J. T., MacCallum, R. C., Glaser, R., and Malarkey, W. B. (1996). Marital conflict and endocrine function: Are men really more physiologically affected than women? *Journal of Consulting Clinical Psychology*, 64: 324– 332.
- Kiecolt-Glaser, J. K., & Newton, T. L. (2001). Marriage and health: His and hers. *Psychological Bulletin*, 127(4), 472–503. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.127.4.472>
- Karney, B. R., & Bradbury, T. N. (1995). The longitudinal course of marital quality and stability: A review of theory, methods, and research. *Psychological Bulletin*, 118: 3–34.
- Laporan tahunan Transformasi Ekonomi Program (2014). Malaysia. Unit Pengurusan Prestasi dan Pelaksanaan (PEMANDU). Jabatan Perdana Menteri (JPM).
- Lavener, J.A., Karney, B.R. & Bradbury, T.N. (2016). Does Couples' Communication Predict Marital Satisfaction, or Does Marital Satisfaction Predict Communication? *Journal of Marriage and Family*, 78(3). <https://doi.org/10.1111/jomf.12301>
- Ledermann, T., Bodenmann, G., Rudaz, M. & Bradbury T. N. 2010. Stress, Communication and Marital Quality in Couples. *Family Relations*, 59: 195-206
- Litzinger, S. & Gordon, K. C. 2005. Exploring relationships among communication, sexual satisfaction, and marital satisfaction. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 31(5): 409-427.
- Markman, H. J., Rhoades, G. K., Stanley, S. M., Ragan, E. P. & Whitton, S. W. (2010). The premarital communication roots of marital distress and divorce: the first five years of marriage. *Journal of Family Psychology*, 24(3): 289 – 298.
- McCroskey, J. C. (1970). Measures of communication bound anxiety. *Speech Monographs*, 37 (November), 269–277.

Powers, W., & Hutchinson, K. (1979). The Measurement of Communication Apprehension in the Marriage Relationship. *Journal of Marriage and Family*, 41(1), 89-95. doi:10.2307/351734

Raina, P., & Maity, T. (2018). An empirical study on marital satisfaction between arranged and self marriage couples in Bangalore. *Int J Indian Psychol*, 6(1), 101-8.

Salazar, L. R. (2016). The relationship between compassion, interpersonal communication apprehension, narcissism, and verbal aggressiveness. *Journal of Happiness & Well-Being*, 4(1), 1-14.

Wade, J. C., & Wiloso, P. G. (2016). Religiosity, masculinity, and marital satisfaction among Javanese Muslim men. *Int. J. Res. Stud. Psychol*, 5, 37-52.

Wolcott, I. & Hughes J. (1999). Towards understanding the reasons for divorce. Working paper, 20.